

**ДО УВАГИ СТУДЕНТІВ! ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ
СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ № 19 ВАМ НЕОБХІДНО:**

1. Опрацювати питання винесені на семінарське заняття в залежності від обраного вами рівня:

1.1 Для задовільного рівня достатньо просто відповідей на п'ять питань викладених в плані семінарського заняття

1.2 Для достатнього та високого рівня вам необхідно:

➤ **виконати реферат** по одній з запропонованих тем або виконати дослідницьку роботу (див. вимоги до реферату наведені в Додатку 1);

➤ **створити презентацію** (не менше 10 слайдів, не рахуючи титульного та останнього слайда) відповідно до обраного питання. Рекомендовано ознайомитися з вимогами до створення презентації за посиланням <http://www.hmapo-pedagogics.kh.sch.in.ua/news/id/12>

2. Пройти онлайн тест за посиланням яке буде надіслано вам в чат відеоконференції

Реферат та презентація повинні містити титульну сторінку, де необхідно зазначити наступне:

**Реферат/Презентація
до семінарського заняття № ____
з дисципліни «Конституційне право України»
на тему: «_____»
виконав (-ла) студент-(ка) групи П - ____**

(ПІБ)

Оцінка буде виставлятися з урахуванням повноти відповіді, правильності, охайності в оформленні.

Тема дисципліни: Конституційно-правовий статус Президента України

Семінарське заняття 19

Тема: Конституційно-правові засади статусу Президента України

План

1. *Визначте і охарактеризуйте поняття глави держави та його місце в механізмі державної влади*
2. *Проаналізуйте порядок обрання Президента України*
3. *Охарактеризуйте порядок підготовки і проведення виборів Президента України*
4. *Визначте і охарактеризуйте конституційні підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України*
5. *Визначте та охарактеризуйте повноваження Президента України*

Література

Базова:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30 (зі змінами і доповненнями).
2. Виборчий кодекс від 19 грудня 2019 року // Відомості Верховної Ради України. – 2020. – 396-IX (зі змінами і доповненнями).
3. Закон України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент)» від 10 вересня 2019 року // Відомості Верховної Ради України. – 2019. – № 39-IX (зі змінами і доповненнями).

Допоміжна

1. Майданник О.О. Конституційне право України: Навч. посіб. – К: Алерта, 2017. – 380 с.
2. Конституційне право України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. - К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2015. – 412 с.

Ключові поняття

Президент, глава держави, імпічмент, вибори, повноваження Президента

Рекомендовані реферати

1. Становлення інституту президенства в Україні
2. Контрольні повноваження президента України у сфері національної безпеки: проблеми і перспективи

Питання для актуалізації пізнавальної діяльності студентів:

1. Назвіть вимоги до кандидата на пост Президента України
2. Коли відбуваються чергові вибори на пост Президента України?
3. Назвіть підстави дострокового припинення повноважень Президента України
4. Дайте визначення поняттю «глава держави»
5. Які ви знаєте види виборів Президента України

Дослідницька робота

1. Процедура імпичменту в Україні: проблеми та перспективи правового забезпечення
2. Форми взаємовідносин Президента України із органами різних гілок влади.

Методичні рекомендації

При відповіді на *перше питання* перш за все слід дати визначення терміну «глави держави». Глава держави - це найвища посадова особа держави і водночас конституційний орган, який займає найвище місце в системі органів державної влади, здійснює верховне представництво у внутрішній і зовнішній політиці, є символом державності та національної єдності.

У різних країнах роль, функції, повноваження і значення глави держави значно відрізняються один від одного.

У конституціях багатьох країн визначено, що:

- по-перше, глава держави структурно не належить до жодної гілки державної влади.

- по-друге, глава держави структурно належить до органів законодавчої та виконавчої влади.

по-третє, глава держави структурно належить до органів виконавчої влади.

по-четверте, глава держави є символом влади та держави, і не наділений реальними повноваженнями.

У сучасній науці виділяють декілька юридичних форм глави держави, за яких функції глави держави виконує:

1) одноосібний монарх, що успадкував свою посаду (Бельгія, Великобританія, Данія, Іспанія, Марокко, Нідерланди, Норвегія, Швеція, Японія);

2) одноосібний монарх, який обирається правлячою сім'єю (династією) (Катар, Кувейт, Оман, Саудівська Аравія);

3) одноосібний монарх федеративної держави, обраний на встановлений строк монархами суб'єктів федерації зі свого середовища (Малайзія, Об'єднані Арабські Емірати);

4) одноосібний президент, обраний народом, парламентом або представницькою колегією на встановлений строк (Бразилія, Індія, Італія, Німеччина, Португалія, США, Франція);

5) колегіальний орган, обраний парламентом на встановлений строк. Наприклад, у ст. 176 Федеральної Конституції Швейцарської Конфедерації 1998 р. зазначено, що "1. Президент конфедерації є головою Федерального Уряду. 2. Президент конфедерації та Віце-президент Федерального уряду обираються Федеральним урядом з числа своїх членів на один рік", а у ст. 89 Конституції Республіки Куба 1976 р. визначено, що "Державна Рада є органом Національної Асамблеї Народної влади . вона має колегіальний характер і здійснює верховне представництво кубинської держави.";

6) глава уряду (прем'єр - міністр у землях Німеччини), який здійснює одночасно функції глави держави;

7) посадова особа (генерал - губернатор), яка діє від імені монарха (британської королеви) в державах, що є членами Співдружності. Нині з 49 країн Співдружності вона є главою держави в 17 державах (Австралія, Барбадос, Канада, Нова Зеландія, Ямайка та інші);

8) соправителі (Епископ Урхельський та Президент Франції), які є рівноправними главою держави Княжества Андорра та капітани - регенти (Сан - Маріно);

9) одноосібний або колегіальний глава держави, що здобув владу незаконно, тобто узурпував її шляхом державного або воєнного перевороту.

Інститут глави держави постійно еволюціонує. Це призвело до того, що термін "глава держави" вже не дає можливості у повному обсязі охарактеризувати сутність, функції та компетенцію цього органу, який на відміну від парламенту (який в усіх країнах є вищим представницьким і законодавчим органом) виконує різні функції й наділений різним правовим статусом.

Отже, виходячи із зазначеного, можна констатувати, що у більшості сучасних країнах функціонує одноосібний глава держави, конституційний статус якого залежить від форми державного правління, прийнятій в тій чи іншій країні, характеру існуючого в країні політичного режиму, а також від інших обставин, у тому числі від звичаїв і традицій. Наприклад, в Україні Президент як Глава держави поєднує відразу три статуси: представника держави у внутрішньо - та зовнішньополітичних

відносинах, Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України і керівника зовнішньополітичної діяльності.

В *другому питанні* слід звернутися до положень статті 103 Конституції України яка зазначає, що - Президент України обирається громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років.

Президентом України може бути обраний громадянин України, який досяг тридцяти п'яти років, має право голосу, проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років та володіє державною мовою.

Одна й та сама особа не може бути Президентом України більше ніж два строки підряд.

Відповідно до статті 76 Виборчого кодексу України існують такі види виборів Президента:

✓ Чергові вибори - проводяться у зв'язку із закінченням конституційного строку повноважень Президента України. Відбуваються в останню неділю березня п'ятого року повноважень Президента України. Верховна Рада України призначає чергові вибори Президента України не пізніше як за сто днів до дня виборів.

Верховна Рада України забезпечує опублікування рішення про призначення чергових виборів Президента України у засобах масової інформації. Виборчий процес чергових виборів Президента України розпочинається за дев'яносто днів до дня голосування. Центральна виборча комісія оголошує про початок виборчого процесу шляхом прийняття рішення не пізніше як за дев'яносто один день до дня голосування.

✓ Позачергові вибори- проводяться у зв'язку з прийняттям відповідної постанови Верховної Ради України. Відбуваються в останню неділю дев'яностоденного строку з дня їх призначення Верховною Радою України.

✓ Повторні вибори Президента України проводяться у випадках:

1) якщо до виборчого бюлетеня для голосування було включено не більше двох кандидатів на пост Президента України і жодного з них не було обрано;

1¹) у разі коли після закінчення строку реєстрації кандидатів на пост Президента України не зареєстровано жодного кандидата;

2) якщо всі кандидати на пост Президента України, включені до виборчого бюлетеня, до дня виборів або до дня повторного голосування зняли свої кандидатури;

3) у разі коли вибори Президента України визнані такими, що не відбулися;

4) якщо особа після її обрання не набула мандата у порядку та у строк, встановлені Конституцією України та ЗУ «Про вибори Президента України».

Відбуваються в останню неділю дев'яностоденного строку з дня прийняття постанови Верховної Ради України про призначення повторних виборів.

Вибори Президента в Україні можуть проходити в 2 тури, у випадку якщо після першого туру жодний з кандидатів не набрав абсолютної більшості голосів.

При підготовці відповіді на *третє питання* перш за все слід зазначити що відповідно до статті 79 Виборчого кодексу України Виборчий процес включає такі етапи:

- 1) висування та реєстрація кандидатів на пост Президента України;
- 2) утворення окружних та дільничних виборчих комісій;
- 3) проведення передвиборної агітації;
- 4) утворення спеціальних виборчих дільниць, що існують на тимчасовій основі;
- 5) складання списків виборців, їх перевірка та уточнення;
- 6) голосування у день виборів Президента України;
- 7) підрахунок голосів виборців, встановлення підсумків голосування і результатів голосування у день виборів Президента України та їх офіційне оголошення.

Виборчий процес завершується через п'ятнадцять днів після дня офіційного оголошення Центральною виборчою комісією результатів виборів Президента України або у день офіційного опублікування подання Центральної виборчої комісії до Верховної Ради України щодо призначення повторних виборів Президента України.

Повноваження окружних та дільничних виборчих комісій можуть тривати поза строками виборчого процесу.

Для відповіді на *четверте питання* студентам слід пам'ятати Президент України обирається строком на п'ять років. Його повноваження, як правило, припиняються після закінчення цього терміну. Президент України виконує свої повноваження до вступу на пост новообраного Президента України.

Водночас можливе дострокове припинення повноважень Президента України за наявності підстав, передбачених Конституцією України і додержання конституційно визначеної процедури.

Відповідно до ст. 108 Конституції України підстави дострокового припинення повноважень Президента України є:

- 1) відставка - набуває чинності з моменту проголошення ним особисто заяви про відставку на засіданні Верховної Ради України.;
- 2) неспроможність виконання свої повноваження за станом здоров'я - має бути встановлена на засіданні Верховної Ради України і підтверджена рішенням, прийнятим більшістю від її конституційного складу на підставі письмового подання Верховного Суду - за зверненням Верховної Ради України, і медичного висновку;
- 3) усунення з поста в порядку імпічменту – 10 вересня 2019 року був прийнятий ЗУ «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент)»

Відповідно до статті 1 вищевказаного закону Усунення Президента України з поста в порядку імпічменту (далі - імпічмент) є способом притягнення Президента України до конституційної відповідальності. Імпічмент є позасудовим конституційним процесом, за змістом якого Верховна Рада України у разі вчинення

державної зради або іншого злочину Президентом України може достроково припинити його повноваження, усунувши з поста.

4) смерть.

У разі дострокового припинення повноважень Президента України виконання його обов'язків на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на Голову Верховної Ради України.

Обов'язки Президента України Голова Верховної Ради України має виконувати до 90 днів, оскільки за Конституцією України (ч. 5 ст. 103) протягом цього періоду мають бути проведені вибори нового Президента України.

Для відповіді на *п'яте питання* слід звернутися до положень статті 106 Конституції України яка безпосередньо визначає повноваження Президента України.

Додаток 1

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Метою написання реферату є підтвердження рівня опанування слухачами основних положень з обраної тематики, демонстрація знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки.

Структура реферату:

- ✓ **титульна сторінка;**
- ✓ **зміст (включаючи план, який повинен розкривати всю суть теми);**
- ✓ вступ (має бути обґрунтовано значення обраної теми);
- ✓ основна частина (розкривається тема реферату шляхом висвітлення основних питань);
- ✓ висновки (вони мають логічно пов'язуватися із змістом викладеного матеріалу);
- ✓ список використаної літератури (необхідно розміщувати в алфавітному порядку, якщо при виконанні реферату використовувалися нормативні документи їх необхідно розміщувати на початку списку);
- ✓ додатки (не обов'язково, але за можливості можна додати документи, схеми тощо).

Вимоги до оформлення реферату.

Обсяг реферативної роботи має складати – 5-10 сторінок. До загального обсягу роботи не входять додатки та список використаних джерел.

Робота має бути надрукована з дотриманням стилістичних і граматичних норм. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці реферату. Посилання на літературне джерело ставиться у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані, наприклад [8, с. 179].

Текст реферативної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4 (210 x 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем;

вирівнювання - "За шириною";

міжрядковий інтервал "Полуторний" (1,5 Lines);

абзацний відступ – п'ять знаків (1,25 см);

верхнє і нижнє поле – 2 см., ліве – 2 см, праве – 1 см.

Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати в додатках. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

Викладач: Бубнієнкова О.О.